

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Facultatea
de Istorie, Geografie
și Științe Sociale

Moldova
State
University

Facultatea de
Istorie și Filosofie

MASĂ ROTUNDĂ

BUCOVINA ȘI BASARABIA ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL

Suceava • 14 FEBRUARIE 2025

Program:

09.00 – Mesaje de salut

- Prof. univ. dr. Igor ȘAROV
- Prof. univ. dr. Ștefan PURICI

09:30 – 13:00

- Comunicări impuls
- Dezbattere

13:00 – Masă de prânz

14.00 – Vizită la obiectivele istorice din municipiul Suceava

16:30 – Aplicație practică la Mănăstirea Bogdana, Rădăuți

COMUNICĂRI IMPULS:

- **Prof. univ. dr. Emil DRAGNEV, Universitatea de Stat din Moldova**
- **Lector univ. dr. Igor BERCU, Universitatea de Stat din Moldova**
- **Prof. univ. dr. Igor ȘAROV, Universitatea de Stat din Moldova**
- **Prof.univ.dr. Gheorghe ONIȘORU, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava**
- **Prof. univ. dr. Ștefan PURICI, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava**
- **Prof. univ. dr. Florin PINTESCU, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava**

PICTURA MURALĂ ÎN ȚARA MOLDOVEI ÎN SECOLELE XV-XVI. CONTEXTUL POSTBIZANTIN ȘI INTERFERENȚE OCCIDENTALE

Emil DRAGNEV
Doctor, profesor universitar
Universitatea de Stat din Moldova

Monumentele de pictură murală, conservate din Țara Moldovei, se concentrează în ultimele decenii ale secolului al XV-lea, apoi, se repartizează destul de inegal, cu accente pe anumite domnii, pe durata secolului al XVI-lea – începutul celui următor. Deja în cea de-a doua, în Sud-estul european, se produce o reconfigurare a centrelor artistice. Dispar cu desăvârșire marile centre artistice, precum Constantinopolul și Salonicul, în care s-a instalat plinar administrația otomană. Cu toate că își păstrează autoritatea ecleziastică, patriarhia ecumenică fiind reactivată la scurt timp după cucerirea Constantinopolului, ele nu mai pot susține activități artistice legate de cultul ortodox. În această situație, apar noi centre, care întrunesc anumite condiții, făcând posibilă promovarea lor în acest rol: o intrare mai timpurie în sistemul turcocratiei, o administrație otomană mai puțin accentuată, un nivel suficient de dezvoltare economică, capabil să asigure o activitate ctitoricească notabilă, prezența unor centre importante de autoritate ecleziastică.

Astfel, apariția noilor centre (desigur nu de anvergura și autoritatea celor din epoca paleologică), se produce mai întâi în Macedonia, unde cucerirea otomană intervine mai timpuriu, și respectiv, perturbațiile iminente actului de cucerire, ce au un caracter distructiv, mai devreme sunt aplanate, și se transformă în relații de administrare, care cu toate caracteristicile sale de varii constrângeri în raportul cuceritori - cucerii, oricum se orientează spre redresarea unei vieți pașnice.

Ținând cont de corespondența factorilor expuși, în epoca imediat post-bizantină (a doua jumătate a secolului al XV-lea – începutul secolului al XVI-lea), cele mai importante centre de activități artistice, practic din întreg spațiul balcanic, devin două orașe macedonene, Ohrida și Kastoria, primul, mai mult din perspectiva prezenței celui mai

important centru ecleziastic din Balcani după patriarhia ecumenică – Arhiepiscopia de Ohrida (căreia, cucerirea otomană i-a adus un plus de autoritate, prin eliminarea succesivă a patriarhiilor autodeclarate de la Veliko Târnovo și Peć), cel de al doilea, atestă o stare de, fie și relativă dar oricum certă, prosperitate economică, însoțită, de altfel și de prezența unui important centru ecleziastic – mitropolia de Kastoria.

De menționat că, factorul economic, se dovedește a fi un fundament mai sigur pentru menținerea acestui rol central în activitățile artistice. Astfel, după aproape jumătate de veac de dominație într-un spațiu destul de important al Sud-estului european, către începutul secolului al XVI-lea, Ohrida pare să-l piardă. Datarea este desigur incertă, oricum însă, după 1500, producția artistică a ceea ce a fost numit „școala de Ohrida”, nu mai este detectabilă la stadiul cunoștințelor actuale. În același timp, activitatea artistică a școlii Kastoriene se întinde pe un segment cronologic mult mai important, cel puțin până în anii 60’ ai secolului al XVII-lea (dacă vorbim de o tradiție neîntreruptă, dat fiind faptul că aici, deși la o scară mult mai modestă, aceste activități sunt reluate în secolul al XVIII-lea).

Începând aproximativ cu al treilea deceniu al secolului al XVI, configurația centrelor artistice se schimbă simțitor. În primul rând, trebuie să semnalăm afirmarea în această calitate a renumitei școli cretane, care în raport cu centrele precedente sau cu cele paralele, denotă caracteristici cu totul speciale. În primul rând, menționăm că din punct de vedere geografic, localizarea originii sale, oscilează între Creta și Veneția. În al doilea rând, producția artistică la locul de origine (atât în Creta, cât și la Veneția), se limitează în fond la pictarea de icoane. În schimb, expansiunea lor în domeniul picturii monumentale din spațiul grecesc, aflat sub dominația otomană este cu adevărat remarcabilă. După apariția atestată a lui Theofan Cretanul la Meteore în 1527 (mănăstirea Sf. Nicolae Anapafsas), prezența meșterilor cretani devine deosebit de consistentă la mănăstirile athonite, astfel încât, o vreme, chiar creaseră iluzia existenței unei școli athonite de pictură, în realitate însă, se pare că zugrăvi muraliști, recrutați din călugăriii Sfântului Munte, se afirmă aici undeva pe la începutul secolului al XVII (de ex. călugărul Daniel de la mănăstirea Dionisiu).

Localizarea unui alt centru de pictură, până în prezent constituie obiectul unor dezbateri în mediul specialiștilor. În denumirea acestei școli apar două noțiuni geografice destul de îndepărtate pe teren (Theba, orașul principal al Beoției, provincie din Grecia Centrală și Epirul, provincie a Greciei Nordice). În istoriografie, întâlnim atât denumirile separate ale acestei școli, adică „Thebană” sau „Epiriotă”, cât și cea îngemănată – „thebano-epiriotă”, dar

și una mai laxă – „școala de pictură din Grecia Nord-Vestică”. Aceste divergențe sunt cauzate de faptul, că singurele nume cunoscute ce au adus faima acestei școli, aparțin unor zugravi ca Frangos Katellanos și frații Frangos și Georgios Kondaris, de proveniență thebană indiscutabilă, iar principalele monumente pictate de ei sunt plasate în Grecia Nordică, în special în Epir. Cercetări mai recente, au reactualizat ponderea Thebei în constituirea acestei școli. Dosarul asupra monumentelor pictate din Beoția, a dezvăluit un număr mult mai important de ansambluri pictate (în cea mai mare parte destul de fragmentar conservate), care pot fi atribuite acestei școli.

Care nu ar fi soluția acestei probleme, o observație se impune destul de clar, mai ales pe fundalul activității școlii cretane. Structurarea se produce tot mai decisiv în funcție de localizarea comanditarilor, nu de locul din care iradiază zugravii. Această observație este valabilă și pentru Moldova medievală, care printr-un act ctitoricesc intens, mai ales în anumite segmente istorice (domniile lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Alexandru Lăpușeanu, a Movileștilor), devine un important pol de atracție și recrutare a potențialului artistic din Sud-estul european. Un atelier de mare calitate, probabil de o descendență constantinopolitană, a lăsat o mărturie concludentă la Pătrăuți (dacă ținem cont de aprecierile superlative adresate de W. Podlacha calităților artistice ale picturilor murale de la Milișăuți, am putea presupune contribuția lor și la acest monument dispărut). Prezența „kastorienilor” la Hârlău și Dorohoi, cu impact și pentru alte ansambluri de picturi din Moldova celui de-al XVI-lea secol, pare să fie în afara oricărui îndoieli. Urme ale influențelor cretane au fost înregistrate de către A. Semoglou, la monumentele din vremea lui Petru Rareș, iar o participare directă la zugrăvirea de biserici, credem că poate fi atestată la catedrala mitropolitană din Suceava. Prezența de meșteri cretani venețieni e de presupus la o altă catedrală eparhială – biserica Sf. Parascheva din Roman.

Cu toate aceste implicații importante, programele iconografice din Moldova, mențin o unitate structurală generală, dar și anumite preferințe de subiecte particulare (precum de exemplu sunt cele mariale în contextul tablourilor votive din naos și al spațiului funerar al pronaosului). Putem vorbi în acest sent, despre un fel de „tipic al locului”, căruia i se supun ateliere de zugravi de varii origini.

Perioada de la sfârșitul secolului al XV-lea – secolul al XVI-lea, pare să includă Moldova în procesul definit de H. Belting, ca o tranziție de la „istoria chipului” la „istoria artei”. Tranziție care nu trece într-o fază decisivă, prima menținând o poziție dominantă în continuare, dar și ce-a de-a doua, manifestă o prezență vizibilă. Acest proces este

stimulat de contactele destul de intense în această vreme cu Occidentul, și de iradierile procedeeleor artistice ale Renașterii italiene, care se aplică peste contextul postbizantin menționat. Prezente în anumite scene din picturile de la Hârlău și Dorohoi, unde sunt vizibile anumite amprente quattrocentiste, se realizează în modul cel mai plinar în ansamblul mural de la Arbore. Aceste amprente sunt de semnalat nu doar la nivel de accesorii vestimentare, dar și la poziționarea figurilor în spațiu (folosind abundant nu numai reprezentările în profil, destul de rare în arta de tradiție bizantină, dar în unele cazuri, și racursiul din spate, introdus încă de Giotto în arta protorenașterii).

FRONTIERE ȘI IDENTITĂȚI ÎN CONTEXTUL CONFIGURĂRII UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE OTOMANE DIN SPAȚIUL PRUTO-NISTREAN (ANII 1710-1715)

Igor BERCU

Doctor, lector universitar

Universitatea de Stat din Moldova

Frontiere și identități în contextul configurării unităților administrativ-teritoriale otomane din spațiul Pruto-nistrean la începutul secolului al XVIII-lea prezintă o actualitate semnificativă în cercetarea istorică, nu doar pentru valoarea sa științifică, ci și pentru relevanța sa în înțelegerea evoluției geopolitice și identitare a regiunii Pruto-nistrene, care se află în centrul unei complexități istorico-politice și culturale.

În această perioadă, administrația otomană a reconfigurat frontierele și structurile administrative ale regiunilor din sud-estul Europei, iar unele dintre aceste transformări au avut un impact semnificativ asupra identităților locale. Configurarea unităților administrativ-teritoriale otomane între anii 1711 și 1715 a fost marcată de o serie de evenimente politice și strategice, care au redefinit raporturile dintre autoritățile otomane și populațiile locale, dar și între marile puteri europene implicate în geopolitica regiunii. La acel moment, Imperiul Otoman se confrunta cu o serie de provocări externe și interne, inclusiv conflicte militare cu Rusia țaristă și Imperiul Habsburgic.

Eșecul total a lui Petru I, alături de care a luptat și oastea domnului Țării Moldovei Dimitrie Cantemir a condus la semnarea tratatului de pace la 11/22 iulie 1711, la Vadul Hușilor. Pentru a-și consolida sistemul defensiv la hotarele nordice ale imperiului, otomanii au început să-și reconfigureze structurile administrative în regiunile periferice, inclusiv în zona Pruto-nistreană. În această perioadă, influența rusă în sud-estul Europei creștea, iar puterea otomană era constrânsă să își stabilească o formă de control indirect asupra teritoriilor din apropierea graniței rusești. Această schimbare a condus la o reorganizare a unităților administrativ-teritoriale, cu scopul de a răspunde provocărilor externe și de a întări pozițiile imperiului în fața expansiunii Rusiei.

În cadrul acestui context, Imperiul Otoman a continuat să mențină o serie de fortificații și garnizoane pe teritoriile controlate, inclusiv în zona dintre Prut și Nistru, care deveneau treptat o zonă de frontieră strategică. În plus, în urma tratatelor și acordurilor cu Rusia și Imperiul Habsburgic, au fost stabilite noi linii de demarcație între teritorii, iar sistemul administrativ otoman a fost adaptat pentru a reflecta aceste realități politice.

Reforma administrativă otomană din spațiul Pruto-nistrean, între anii 1711-1715, s-a caracterizat printr-o mai clară delimitare a unităților teritoriale și prin eficientizarea unor noi structuri de guvernare. În această perioadă, în spațiul dintre Prut și Nistru a fost înființată o nouă „*re-âyâ*”, unitatea administrativă subordonată direct autorităților otomane.

Totodată, s-a consolidat și instituirea de noi linii de frontieră, care aveau scopul de a delimita teritoriile otomane de cele rusești și poloneze. Aceste frontiere nu erau stabile și erau adesea contestate de diferite facțiuni politice și militare. De asemenea, conflictele de frontieră și incursiunile militare aveau un impact direct asupra comunităților locale, care erau adesea obligate să se adapteze noilor realități geopolitice.

Una dintre cele mai importante caracteristici ale reorganizării administrative a regiunii Pruto-nistrene în această perioadă a fost impactul asupra identității locale. Locuitorii din Basarabia și din sudul Țării Moldovei erau expuși unei serii de influențe culturale, religioase și politice din partea Imperiului Otoman, dar și din partea marilor puteri vecine, precum Rusia și Imperiul Habsburgic.

Totodată remarcăm, că populația din spațiul Pruto-nistrean, nu a fost supusă unui proces de islamizare, ca în alte părți ale Imperiului Otoman. Autoritățile otomane au permis păstrarea tradițiilor locale și a religiei ortodoxe, dar au promovat și cultura otomană, în special în orașele-cheie precum Chilia, Cetatea Albă, Bender, Ismail și Hotin. În acest context, identitatea locală a fost marcată de o dualitate între tradițiile autohtone și influențele otomană.

Procesul de configurare a unităților administrativ-teritoriale otomane în spațiul Pruto-nistrean, a fost marcat de o serie de schimbări în cadrul administrației imperiale și de influențe geopolitice externe. Această reorganizare nu

a fost doar o simplă ajustare teritorială, ci un proces complex de redefinire a frontierei și a identităților locale, care a avut un impact semnificativ asupra regiunii.

Identitatea locuitorilor a fost marcată de o dualitate culturală și religioasă, în condițiile în care autoritățile otomane au permis păstrarea tradițiilor ortodoxe și a identității autohtone, dar au impus și influențe culturale otomane. Relațiile cu marile puteri vecine, în special Rusia și Imperiul Habsburgic, au contribuit la întărirea sentimentelor identitare politice și etnice, influențând percepțiile locuitorilor despre apartenența lor la un anumit context geopolitic.

Frontierele stabilite de otomani, cu implicarea și a altor factori decizionali, nu erau stabile, fiind adesea contestate de diverse facțiuni politice și militare. Conflictele de frontieră și incursiunile militare aveau un impact direct asupra comunităților locale, forțându-le să se adapteze noilor realități geopolitice și să navigheze printre influențele diverselor puteri implicate în regiune.

De asemenea, identitățile politice și etnice au fost influențate de relațiile cu puterile vecine. De exemplu, în viitorul apropiat, procesul de rusificare va câștiga teren, iar conflictele dintre otomani și ruși pentru controlul regiunii Pruto-nistrene vor amplifica sentimentul de apartenență față de o anumită putere, determinând mulți locuitori ai acestei regiuni să devină conștienți de apartenența lor la un context geopolitic mult mai larg, în comparație cu trecutul.

IMAGINIA BASARABIEI ÎN PUBLICISTICA RUSĂ POST-ANEXARE (SECOLUL AL XIX-LEA)

Igor ȘAROV

**Doctor, profesro universitar
Universitatea de Stat din Moldova**

Secolul al XIX-lea a fost o perioadă de transformări sociale, politice și culturale semnificative în Imperiul Rus. Un aspect important al acestei perioade a fost înțelegerea diverselor teritorii care au aderat la imperiu, printre care Basarabia a ocupat un loc cheie. După anexarea sa de către Imperiul Rus în 1812, regiunea a devenit obiectul atenției atât din partea autorităților, cât și din partea publiciștilor. În special, jurnalismul rusesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea ne oferă surse importante pentru a analiza percepția Basarabiei în societatea rusă la acel moment.

După anexarea Basarabiei, autoritățile ruse au început să urmeze o politică de integrare a regiunii în imperiu. Aceasta a inclus nu numai schimbări administrative și economice, ci și eforturi de asimilare a populației locale, compusă predominant din români, dar și reprezentanți ai altor naționalități, precum ucraineni, găgăuzi, bulgari, evrei, etc. Publiciștii care au urmărit procesul de integrare.

Publiciștii care au urmărit procesul de integrare a Basarabiei au ridicat probleme legate de identitatea etnică și lingvistică, precum și de particularitățile structurii politice a regiunii. O parte semnificativă a publicațiilor din acea perioadă a abordat problemele de ordin spiritual, educațional și lingvistic. Astfel, în publicații precum „Popoarele Rusiei. Schițe etnografice”, se ridicau adesea probleme legate de influența limbii ruse asupra populațiilor locale, precum și de rolul Rusiei țariste în răspândirea culturii ruse în noile teritorii. A fost acordată atenție atât aspectelor pozitive, cât și celor negative ale acestui proces, rusificarea fiind percepută diferit de diferiți autori.

Unul dintre subiectele-cheie care a fost adesea abordat în jurnalismul rus a fost specificul etnografic al Basarabiei. Publicații precum „Rusia pitorească” și „Popoarele ruse” au examinat specificul vieții culturale, cotidiene și al tradițiilor populare din Basarabia. Publiciștii au subliniat multietnicitatea regiunii și modul în care diferite naționalități, cum ar fi moldovenii, bulgarii, ucrainenii, evreii și rușii, au influențat peisajul cultural al Basarabiei.

În special, paginile revistei „Rusia pitorească”, editată de P.P. Semyonov-Tyan-Shansky, subliniau adesea practicile domestice și culturale, precum și caracteristicile arhitecturale, permițând cititorilor să înțeleagă diversitatea regiunii. În acest context, Basarabia este prezentată ca o regiune cu propriile tradiții culturale, care erau adesea puse în contrast cu uniformitatea urmărită de autoritățile imperiale.

Cu toate acestea, interesul pentru particularitățile culturale ale Basarabiei nu s-a limitat la etnografie. În literatura publicistică se pune deseori întrebarea cât de reușite au fost eforturile de integrare a acestor popoare în structura culturală și politică mai largă a Imperiului Rus.

Un alt aspect important al discuției despre Basarabia în jurnalistică din a doua jumătate a secolului al XIX-lea a fost situația sa economică. După cum reiese din materialele publicației „Popoarele Rusiei. Schițe etnografice”, publicațiile abordau deseori agricultura regiunii, resursele sale naturale și organizarea agrară. Basarabia era cunoscută pentru pământurile sale fertile, iar agricultura sa ocupa un loc important în economia imperiului.

O atenție deosebită a fost acordată reformelor agrare realizate în regiune și situației țăranilor. Publiciștii, cum ar fi A.N. Afanasiev-Chuzhbinski în cartea sa „Schițe din Nistru”, au abordat adesea dezvoltarea economiei agrare și au discutat problemele cu care se confruntau țăranii, cum ar fi condițiile grele de muncă, povara fiscală și relațiile funciare.

De asemenea, au existat și publicații care au ridicat problema potențialului Basarabiei ca o importantă regiune agricolă a imperiului. În special, publicațiile vremii subliniau perspectivele crescânde ale comerțului cu cereale și alte produse agricole.

Printre publicațiile despre Basarabia se numără și lucrări care abordează situația politică a regiunii. Basarabia a fost adesea văzută ca un teritoriu strategic important la granița de sud-vest a imperiului, ceea ce a dus la interesul pentru apărarea sa și problemele de securitate internă.

În contextul discutării situației politice din Basarabia, publiciștii s-au referit la tulburările locale, la nemulțumirea populației țărănești și urbane și la reacția elitelor locale față de puterea rusă. În discutarea problemelor sociale ale regiunii, notează cercetătorii, o atenție deosebită a fost acordată drepturilor minorităților, inclusiv evreilor și altor grupuri etnice din Basarabia. Revistele și ziarele rusești din acea perioadă discutau adesea problema mișcărilor naționale din Basarabia. De

exemplu, o serie de publicații au consemnat îngrijorări cu privire la activitatea naționaliștilor locali care urmăreau restabilirea independenței și restabilirea identității culturale a regiunii.

În concluzie, Basarabia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea a rămas un obiect important de atenție în jurnalismul rus, iar reflectarea sa în publicațiile tipărite ale timpului demonstrează atât interesele imperiale, cât și contradicțiile interne apărute în procesul de integrare a noii regiuni în Imperiul Rus. Publiciștii ruși au discutat activ aspectele etnografice, culturale, economice și politice ale vieții în Basarabia, ceea ce a contribuit la crearea unei imagini multifacetate a regiunii. Aceste publicații nu numai că au contribuit la formarea opiniei publice despre Basarabia în Rusia țaristă, dar au servit și ca un instrument important pentru studierea locului acesteia în contextul politicii imperiale.

**ÎNSEMĂNĂRILE LUI ALEXANDRU BOLDUR DIN 1918
PRIVIND PROIECTUL DE CONSTITUȚIE AL BASARABIEI**

**Gheorghe ONIȘORU,
Doctor, profesor universitar
Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava**

Comunicare noastră prezintă importanța însemnărilor făcute de istoricul Alexandru Boldur, în vara anului 1918, în legătură cu elaborarea unei Constituții a Basarabiei. Proiectul pornea de la observația că Unirea de 27 martie/9 aprilie a fost aprobată de Sfatul Țării cu unele condiții.

Însemnările lui Boldur sunt foarte importante pentru că surprind un moment foarte important din drumul spre integrarea Basarabiei la Vechiul Regat, inclusiv influența revoluției ruse asupra mișcării naționale dintre Prut și Nistru.

BUCOVINA 1775-2025: FENOMENE ISTORICE ȘI DEZBATERI ISTORIOGRAFICE

Ștefan PURICI,
Doctor, profesor universitar
Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Împlinirea a 250 de ani de la momentul încorporării părții de nord-vest a Moldovei în cadrul posesiunilor Casei de Habsburg este o ocazie potrivită pentru a analiza sintetic felul în care a evoluat acest teritoriu sub administrația austriacă, dar și modul în care fenomenele și realitățile trecutului au fost surprinse, studiate și prezentate publicului de către istoriografiile Bucovinei din secolele XX-XXI. Evoluția provinciei nu a fost una rectilinie, înregistrându-se atât perioade de progres și prosperitate, cât și etape de declin și criză, presiuni și interferențe atât din afara ținutului, cât și din interiorul structurii sociale și etno-demografice. Constatăm că, în raport de contextul social, regimul politic, precum și de cetățenia și opțiunile culturale și ideologice ale cercetătorilor, s-au profilat abordări și discursuri diferite, axate pe subiecte, dimensiuni și perspective deosebite. Spre exemplu, în perioada interbelică, istoricii s-au concentrat pe aspectele legate de evoluția etno-demografică și politică a Bucovinei, în special după 1861. După al Doilea Război Mondial, atenția cercetătorilor – poate mai puțin a celor din Occident – s-a orientat spre dimensiunile ce priveau fenomenele sociale, culturale și politice, interpretările având o profundă încărcătură ideologică. În secolul XXI, semnalăm o diversitate de abordări, perspective care introduc în câmpul cercetării temele tradiționale, dar și subiecte mai puțin dezbătute înainte de încheierea Războiului Rece. Această diversitate este benefică pentru extinderea problematicii bucovinene, însă nu întotdeauna aceasta este asociată cu o cercetare solidă și profundă a fenomenelor investigate.

BUCOVINA, ZONĂ DE CONVERGENȚĂ ETNICĂ ȘI CONFESIONALĂ

Florin PINTESCU

Doctor, profesor universitar

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Încă de la sfârșitul secolului XIX, Bucovina dobândise un prestigiu ușor neobișnuit pentru o provincie istorică românească în rândurile intelectualității și opiniei publice cultivate, interesate de realitățile etno-sociale și culturale din părțile estice ale fostului Imperiu Austro-Ungar. Acest prestigiu era datorat însă destinului istoric cu totul neobișnuit al acestei provincii istorice românești care, odată încorporată în Imperiul Austriac post 1775, dobândise practic statutul de ceea ce Samuel P. Huntington denumea drept torn country („țară sfâșiată”), cu bunele și cu relele sale. Urmând pașii analizei celebrului geopolitician american, arătăm că, în mod practic, în circa 120 ani, elita în întregime și o bună parte a populației adoptaseră formele de cultură și civilizație central-europeană, renunțând la formele de cultură și civilizație specifice răsăritului Europe (cu excepția notabilă a religiei). Acest experiment a fost unul de succes, Bucovina fiind renumită până la Primul Război Mondial prin toleranța etnică și religioasă profesată de cele 9 etnii (majoritari fiind românii și ucrainenii) ce profesau 11 credințe religioase (majoritară fiind cea ortodoxă). Această toleranță interetnică a fost surprinsă admirabil de marele istoric sas originar din România – Adolf Armbruster, care arăta textual că la o masă unde se juca Tarock în Bucovina (joc de cărți astăzi puțin cunoscut aici) puteau fi auzite până în 1918 circa 4 limbi, preotul român stând alături de pădurarul ucrainean, farmacistul polonez, învățătorul neamț sau micul negustor evreu.

Influențele culturale central-europene din Bucovina s-au estompat ușor în perioada interbelică și accelerat în perioada 1945-1989. După căderea regimurilor comuniste din Europa, influențele culturale central europene au revenit în forță în cele două părți în care a fost divizată aproximativ Bucovina post 1945 (regiunea Cernăuți din Ucraina și județul Suceava din România).

În aceste condiții, în anul de grație 2025, Bucovina reprezintă o realitate geoculturală de excepție în estul Europei, răvășit de tendințele neoimperiale ale Federației Ruse: o regiune în care domnește toleranța interetnică și interconfesională, manifestându-se o tendință de amplificare a cooperării dintre regiunea Cernăuții și județul Suceava, atât în plan cultural, cât și economic.

Participanți:

Universitatea de Stat din Moldova:

- Prof. univ. dr. Igor ȘAROV
- Prof. univ. dr. Emil DRAGNEV
- Lector univ. dr. Igor BERCU

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava:

- Prof. univ. dr. Ștefan PURICI
- Prof. univ. dr. Gheorghe ONIȘORU
- Prof. univ. dr. Bogdan POPOVENIUC
- Prof. univ. dr. Florin PINTESCU
- Conf. univ. dr. Harieta SABOL
- Conf. univ. dr. Radu-Florian BRUJA
- Lector univ. dr. Sorin IGNĂTESCU
- Lector univ. dr. Marcela ȘLUSARCIUC
- Lector univ. dr. Vasile DEMCIUC
- Lector univ. dr. Vlad GAFIȚA
- Lector univ. dr. Dinu BALAN
- Lector univ. dr. Marin GHERMAN
- Lector univ. dr. Violeta-Anca EPURE
- Lector univ. dr. Mirela BEGUNI

Institutul Național „Bucovina” al Academiei Române

- Dr. Marian OLARU
- Dr. Rodica JUGRIN
- Dr. Elena CRISTUȘ
- Dr. Ovidiu BĂȚĂ

Studenti programul de master, *Istorie: permanențe, interferențe și schimbare*; Programul de licență *Istorie*

• Anastasia CRECIUN	• Nicoleta TOMA
• Daniela DONCILA	• Cătălin VITAN
• Tudor POPA	• Sergiu CEPRAGA
• Cristina RAȚA	• Anastasia GUȚU
• Ana-Maria CARAUȘ	• Tudor IONIȚĂ
• Vlada CONDREA	• Valeria OSADCII
• Petru-Dragoș ISTRATI	• Veronica POZNEACOVA
• Pavel MAFTEI	• Roman ȚABUR
• Cristian MALACHI	• Alexandra VLĂDUȚĂ
• Ion PORCESCU	